Hoofdlijnenakkoord
Coalitie PvdA, CDA en VVD

Heerenveen, volop in beweging

Gemeente Heerenveen

Vastgesteld op 19 december 2013

1. Inleiding en visie op de nieuwe gemeente

Dit hoofdlijnenakkoord is de basis voor de coalitie tussen de PvdA, het CDA en de VVD voor de raadsperiode 2014 – 2018. Het akkoord bestaat uit onze visie op de nieuwe gemeente Heerenveen die per 1 januari 2014 ontstaat en een koers bestaande uit thema's die deze raadsperiode nadrukkelijk de aandacht van college en raad zullen vragen. Wij kiezen bewust voor een hoofdlijnenakkoord: een strategische koers op hoofdlijnen bindt ons en geeft ons tegelijk de wendbaarheid die nodig is gezien de vele onzekerheden voor de komende periode.

Het akkoord vormt de basis voor het college van de nieuwe gemeente Heerenveen. Met de komst van Akkrum-Nes, Aldeboarn en Haskerdijken-Nieuwebrug en een flink aantal nieuwe bedrijven nadert de gemeente Heerenveen de 50.000 inwoners. De herindeling en grenscorrectie versterken onze aantrekkingskracht voor toerisme, met name in het zuidelijke deel van de voormalige gemeente Boarnsterhim, en het profiel als aantrekkelijke vestigingsplaats voor ondernemers.

In de achterliggende thema's gaan wij in op onderwerpen die de komende raadsperiode een afweging zullen vragen. Wij benoemen hierbij onze uitgangspunten en de resultaten die we willen behalen. Deze uitgangspunten en resultaten komen voort uit onze visie op Heerenveen, onze leidende principes en onze opstelling ten opzichte van inwoners, instellingen, ondernemers en andere overheden.

Heerenveen
De komende collegeperiode staat in het teken van het op orde brengen van de gemeentefinanciën. Uitdaging voor deze periode is de reserves weer op peil te brengen, de schulden omlaag te krijgen en om zodoende het toezicht van de provincie zo kort mogelijk te laten voortduren. Ons perspectief is dat Heerenveen vanaf 2018 weer een financieel gezond meerjarenbegroting heeft, een belangrijke economische motor voor Fryslân is en sterke dorpen heeft. In deze context zullen wij werken aan de verwezenlijking van onze visie op Heerenveen.

In de gemeente Heerenveen werken we aan een solidaire samenleving waarin iedereen een fatsoenlijk bestaan heeft en in deze lastige periode de mogelijkheid heeft om vooruit te komen en iets van zijn leven te maken. De nieuwe gemeente Heerenveen wil een prima plek zijn om te wonen, te werken en te recreëren. Wij hebben de kwaliteit van onze voorzieningen in beeld en werken aan het op niveau houden van deze voorzieningen. Heerenveen kenmerkt zich ook in de toekomst als een sociale en ondernemende gemeente waarin mensen zorgen voor en omzien naar elkaar.

Deze visie hebben wij als volgt uitgewerkt.

Leidende principes
Binnen Heerenveen is er bij inwoners een grote mate van verantwoordelijkheid en zelfredzaamheid, die wordt ondersteund door een sterke sociale betrokkenheid. Wij zullen deze zelfredzaamheid en sociale betrokkenheid versterken en aanspreken. Wij sluiten daarbij niemand uit en vragen van ieder naar vermogen bij te dragen. Solidariteit en rechtvaardigheid vormen de basis van ons handelen.

Wij zullen dienstbaar zijn aan onze inwoners en een vangnet bieden aan die mensen die dat nodig hebben. Daarom investeren wij in de 'mienskip' en stellen wij dorpen, wijken, verenigingen, inwoners en ondernemers in staat een leefgemeenschap in stand te houden en uit te bouwen. Uitgangspunt is dat er voor iedereen ruimte is om zich te ontplooien. Ons bestaande dorpenbeleid heeft zich bewezen als een effectieve manier om uitvoering te geven aan actief kernenbeleid. De dorpsvisies beschouwen wij als belangrijke uitingen van betrokkenheid en het nemen van verantwoordelijkheid.

Onze opstelling
De gemeente heeft als eerste overheid het meeste contact met haar inwoners en weet daardoor waar inwoners van de gemeente Heerenveen behoefte aan hebben. Voor bedrijven en middenstand wil de gemeente, die qua infrastructuur bij de toplocaties in Noord Nederland hoort, een aantrekkelijke vestigingsplaats blijven. Hierbij nemen wij een faciliterende rol waarbij de kracht en talenten van maatschappelijke instanties, verenigingen, inwoners en private partijen de ruimte wordt gegeven.

De gemeente Heerenveen beperkt zich tot taken die er toe doen en doet deze taken goed. Kernkwaliteiten van de gemeente zijn maatwerk in dienstverlening, ondernemend, daadkracht en zorgzaam voor wie dat echt nodig heeft. Dit kunnen wij omdat er veel mensen zijn die een steentje aan onze samenleving willen bijdragen, die anderen willen helpen en die goede ideeën hebben voor hun wijk, hun (sport)vereniging of de gemeenschap.

Om de komende periode onze verantwoordelijkheid te kunnen waarmaken is een college nodig dat kan vertrouwen op een werkbare en stabiele meerderheid in de gemeenteraad. Daarbij zijn niet alleen de coalitiepartijen van belang maar zoekt het college nadrukkelijk ook de samenwerking met de gemeenteraad. Uitgangspunt voor het nieuwe college zal zijn om in vertrouwen en met respect samen te werken met de gemeenteraad, de ambtelijke organisatie en de samenleving.

Voor een goed functionerende gemeente zijn goede relaties en afstemming met het Rijk, de provincie Fryslân en buurgemeenten belangrijk. Wij zullen de samenwerkingsagenda zoals die overeengekomen is met de provincie Fryslân continueren. En de samenwerking in de regio versterken, temeer daar Heerenveen een regiofunctie heeft.

Over het akkoord
Dat het college en de coalitiepartijen uitgaan van samenwerking blijkt uit het voorliggende Hoofdlijnenakkoord. Niet alle besluiten liggen vast. In de komende jaren zal het college voorstellen doen aan de gemeenteraad voortvloeiend uit dit Hoofdlijnenakkoord.

Het akkoord bestaat uit de volgende delen:

Deel 1. Inleiding en visie;
Deel 2. Strategische koers. In dit deel beschrijven wij de vier belangrijkste thema's van de komende raadsperiode;
Deel 3. Nieuwe rollen van de gemeente. Dit deel omschrijft ons voornemen met de raad in gesprek te gaan over de veranderende rol van de gemeente Heerenveen en de effecten voor de gemeenteraad, het college en de ambtelijke organisatie;
Deel 4. Accenten in beleidsuitvoering. In deel 4 gaan wij in op een aantal specifieke beleidsonderwerpen;
Deel 5. Afsluiting.

Deel 2. Strategische koers

Wij voorzien dat de belangrijkste thema's voor de komende jaren in Heerenveen zijn:

1. Financiën;
2. Werk(gelegenheid) en Inkomen;
3. Drie Decentralisaties;
4. Onderwijs en sport.

In onderstaande paragrafen lichten wij deze thema's, onze uitgangspunten bij deze thema's en de beoogde resultaten toe.

2.1 Financiën

De financiële positie van de gemeente Heerenveen is zorgwekkend. Door de noodzakelijke afwaardering van gronden heeft Heerenveen een aanzienlijk negatief eigen vermogen. Dit zal leiden tot preventief toezicht van de provincie Fryslân. Elke financieel onvoorziene tegenvaller zal meteen leiden tot extra bezuinigingen. Daarbij heeft onze gemeente geen middelen gereserveerd voor de drie decentralisaties[1] per 1 januari 2015: zowel de overgangsperiode (transitie) als de structurele invulling van deze nieuwe taken moet daardoor plaatsvinden binnen de budgetten die het rijk overhevelt. Terwijl de rijkskorting voor de drie decentralisaties voor Heerenveen circa 11 miljoen euro bedraagt.

Naast het negatieve eigen vermogen zal de nieuwe raad voor de periode 2015 – 2017 bijna drie miljoen euro structureel moeten bezuinigen. Bij de behandeling van de Verantwoordings- en Perspectiefnota 2014 zullen wij en de raad hierover scherpe keuzes moeten maken. Ten slotte is de aanzienlijke schuldenpositie van Heerenveen punt van zorg.

Deze context vraagt terughoudendheid en scherpe bezinning op nieuwe taken en verantwoordelijkheden van ons, maar ook creativiteit. Wij zullen hierover in gesprek gaan met de provinciaal toezichthouder. Voor ons zijn de volgende uitgangspunten leidend voor het financieel herstel van Heerenveen in de komende raadsperiode.

1. Aan het einde van de raadsperiode 2014 – 2018 is voldoende perspectief op beëindiging van preventief toezicht. Dit betekent dat in de laatste jaarschijf van de Verantwoordings- en Perspectiefnota 2017 (2021) onze meerjarenbegroting structureel sluitend is en de algemene reserve een minimale omvang heeft van 2,5 miljoen euro[2];
2. Ter voorbereiding van de Verantwoordings- en Perspectiefnota 2014 geven wij uitvoering aan het raadsbesluit bij de Verantwoordings- en Perspectiefnota 2013 over de stelposten. Deze stelposten werken wij uit;
3. Wij streven naar maximale kostendekkendheid van onze riool- en afvaltarieven;
4. Wij conformeren ons aan de gedragslijn die de raad in november 2012 vaststelde om onze financiële positie te verbeteren. Deze gedragslijn houdt in:

    a) Het versoberen van het geplande investeringsvolume;
    b) Het bespoedigen van de verkoop van voorraden bouwgronden;
    c) Het verkopen van overbodig gemeentebezit;
    d) Positieve resultaten in de exploitatie (meevallers) te creëren en toe te voegen aan de algemene reserves.

[1] De decentralisaties betreffen de Participatiewet, de jeugdzorg en de AWBZ
[2] De Verantwoordings- en Perspectiefnota 2017 betreft de jaren 2018, 2019, 2020 en 2021. Als de laatste jaarschijf structureel sluitend is, geldt vanaf 2018 geen preventief toezicht meer.

5. Voor het onderhoud van de openbare ruimte zoeken wij de optimale balans tussen kostenbewustzijn en toekomstbestendig beheer en onderhoud. De bestuurlijke aandacht voor de budgetten voor de openbare ruimte is gezien de omvang groot. Dit noodzaakt tot scherp budgetteren en slimme oplossingen;
6. Wij leggen in toenemende mate verantwoordelijkheid bij anderen, bijvoorbeeld sportverenigingen of instellingen. Wij zullen beleid voorbereiden over borgstelling en garanties zodat de gemeente Heerenveen hierbij gericht kan sturen op risico's.

In de periode 2014 – 2018 boekt het college de volgende resultaten:

1. Aan het einde van de raadsperiode 2014 – 2018 is voldoende perspectief op beëindiging van preventief toezicht. De laatste jaarschijf van de Verantwoordings- en Perspectiefnota 2017 (2021) is onze meerjarenbegroting structureel sluitend en heeft de algemene reserve een minimale omvang van 2,5 miljoen euro;
2. Onze tarieven zijn maximaal kostendekkend;
3. De optimale balans tussen kostenbewustzijn en toekomstbestendig beheer en onderhoud van de openbare ruimte:
4. Beleid voorbereiden over borgstelling en garanties aan derden en ter vaststelling voorleggen aan de gemeenteraad.

2.2 Werk(gelegenheid) en Inkomen

Werk raakt het hart van de Heerenveense samenleving. Werk brengt brood op de plank en houdt onze economie draaiende. Werk geeft mensen de gelegenheid zich te ontwikkelen en een toekomst op te bouwen. Werk betekent meedoen aan de samenleving. Het creëren van werkgelegenheid geeft perspectief en voorkomt dat mensen een beroep moeten doen op bijstand en andere voorzieningen. De beste sociale voorziening is immers een betaalde baan.

Economische groei creëert banen. Bedrijven horen zich thuis te kunnen voelen in onze gemeente. Daarom zorgen we voor een aantrekkelijke gemeente, die goed bereikbaar is en waar onderwijs, overheid en bedrijfsleven nauw samenwerken. Dit is een speerpunt van het Heerenveense Sociaal Economische beleid: de gemeente speelt een actieve en verbindende rol tussen ondernemers, onderwijs en kennisinstellingen.

Diverse ontwikkelingen in Heerenveen maken dat het thema Werk(gelegenheid) en Inkomen in de komende raadsperiode om een vernieuwende en samenhangende aanpak vraagt:

- De economisch (crisis) leidt tot een forse stijging van het aantal WWB-ers en WW-ers. Heerenveen heeft landelijk gezien veel meer mensen in de WW dan gemiddeld. De beroepsbevolking in Heerenveen is relatief laag opgeleid. De werkloosheid onder jongeren is fors gestegen. Tegelijk kende Heerenveen de afgelopen 10 jaar de hoogste banengroei van heel Fryslân. Het blijkt dat vraag en aanbod op de arbeidsmarkt in Heerenveen niet goed op elkaar aansluiten. De uitdaging is een betere aansluiting tussen onderwijs en de continu wijzigende omstandigheden op de arbeidsmarkt vorm te geven;
- De stijging van het aantal werklozen drukt zwaar op de gemeentebegroting. Daarnaast beschikt onze gemeente door kortingen van het rijk op het Participatiebudget over minder geld voor begeleiding van mensen naar werk en is er een jaarlijks tekort op de sociale werkvoorziening omdat de rijksbijdrage niet voldoende is;
- Met de decentralisaties ontstaat één regeling voor de onderkant van de arbeidsmarkt door invoering van de Participatiewet in 2015. Hierdoor verdwijnen regelingen als de WWB, Wsw en Wajong. De huidige medewerkers van de sociale werkvoorziening behouden hun rechten en plichten.

De doelgroep waar de gemeente verantwoordelijk voor is, stijgt fors. Wanneer het beleid ongewijzigd blijft, zal het klantenbestand met 1/3 groeien in 2018, met name door de instroom van mensen die anders in de Wajong kwamen:

Jaar	2014	2015	2016	2017	2018
Aantal bijstand*	1317	1435	1556	1673	1778
Aantal Wsw	373	367	355	345	339
Totale doelgroep	1690	1802	1911	2018	2117

* is inclusief de instroom uit de Wajong

Daarnaast kent Heerenveen nu 1400 inwoners in de WW.

Bij onze aanpak voor dit thema hanteren wij de volgende uitgangspunten.

Aanpak
Wij kiezen een samenhangende aanpak voor mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Deze groep sluiten wij niet uit: voor iedereen is werken en/of participeren het doel. Hierbij benutten wij de kansen die de Participatiewet geeft om te komen tot een integrale aanpak waarbij we instrumenten inzetten die het best passen bij de betrokkene (maatwerk). De gemeentelijke organisatie geeft het goede voorbeeld door het bieden van stageplekken en werkervaringsplekken voor langdurig werklozen en arbeidsgehandicapten.

Werkgelegenheid
Acquisitie van nieuwe bedrijven blijft belangrijk. Wij willen de focus richten op die sectoren waar sprake is van groei en die bij voorkeur qua niveau van werkgelegenheid aansluiten op de regionale beroepsbevolking. Samen met Leeuwarden, Smallingerland en Sûdwest-Fryslân werken we aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat in Fryslân bijvoorbeeld door een goede bereikbaarheid. De vrijkomende gelden van het A7 convenant willen wij aanwenden door stevig in te zetten op acquisitie, accountmanagement en relatiebeheer voor behoud en versterking van de werkgelegenheid. Daarbij stimuleren wij innovatie, kennisdeling, samenwerking en maatschappelijk verantwoord ondernemen. Naast het aantrekken van nieuwe bedrijfsvestigingen is aandacht voor het bestaand bedrijfsleven ook van groot belang. Bestaande bedrijven en ondernemers zorgen nu voor de grootste werkgelegenheid en ook groei. Wij voorzien in alle maatregelen om bedrijfsvestigingen mogelijk te maken. Door de toenemende vraag op het IBF sluiten we daarbij het Klaverblad Noordoost niet uit.

De zuivelindustrie sluit goed aan op de agrarische sector in onze regio. En is daarmee een goed voorbeeld van hoe de stedelijke omgeving van Heerenveen en het platteland elkaar nodig hebben. Wij hebben de ambitie de komst van de zuivelindustrie en hiermee gepaard gaande bedrijfsvestigingen verder te bevorderen.

Ook willen wij de kansen voor recreatie en toerisme die met name de dorpen Akkrum-Nes en Aldeboarn bieden aangrijpen. Wij denken hierbij bijvoorbeeld aan het versterken van de relatie tussen Heerenveen en Akkrum-Nes en Aldeboarn.

Doelgroepen
Alle werkzoekenden hebben onze aandacht. Jongeren hebben daarbij hoge urgentie. We gaan ervoor dat zoveel mogelijk jongeren met een startkwalificatie van school gaan. Voorkomen is beter. We streven naar afstemming tussen ondernemers, overheid, onderwijs en zorg om door gezamenlijke inzet van netwerken en middelen (kwetsbare) jongeren op de arbeidsmarkt te plaatsen. We stimuleren initiatieven uit het onderwijs en ondernemerskringen. Onze relaties met het bestaande bedrijfsleven in onze regio benutten wij om kansen te creëren voor kwetsbare doelgroepen.

Wsw
Voor iedereen die kan werken, is werk van groot belang, bij voorkeur regulier werk. Dat geldt ook voor mensen met een WSW-indicatie. Voor wie niet kan werken in een reguliere baan bieden wij een beschermde arbeidsplaats of dagbesteding aan binnen een leerwerkbedrijf in de regio Heerenveen, in samenwerking met andere gemeenten, ondernemers uit de regio en/of Caparis. De beperkte middelen die beschikbaar zijn voor begeleiding zetten we zo effectief mogelijk in. Dat geldt ook voor de WSW, net als het principe dat functie boven instelling gaat. Met dit vertrekpunt leveren wij onze bijdrage aan de herstructurering van Caparis.

Armoedebestrijding
Ook voor de bestrijding van armoede geldt dat inwoners eigen verantwoordelijkheden hebben. Ook van het netwerk van inwoners verwachten wij ondersteuning. Bij onze visie op de Heerenveense samenleving past dat wij een vangnet bieden voor die groepen die deze verantwoordelijkheid niet kunnen nemen en niet op hun omgeving kunnen terugvallen. Maatwerk en het verkennen van de vraag achter de vraag van inwoners zijn hierbij van groot belang. Wij zetten ons in voor maximaal maatwerk binnen de grenzen van wetgeving (waaronder de Incidentele en Meerjarige Aanvullende Uitkering).

Specifieke aandachtspunten van onze visie op armoedebestrijding zijn gezinnen met jonge kinderen, de blijvende ondersteuning van de voedselbank en het belang van schuldhulpverlening. Daarnaast zorgen wij komende raadsperiode voor een minimagids vergelijkbaar met de gids van Smallingerland. In deze gids maken wij transparant hoe het vangnet in Heerenveen is opgebouwd.

In de periode 2014 – 2018 boekt het college de volgende resultaten:

1. Een integrale aanpak voor de begeleiding naar werk of participatie uitgaande van maatwerk waarin de kansen die de Participatiewet geeft optimaal worden benut;
2. Verbetering van het investeringsklimaat door samenwerking met Leeuwarden, Smallingerland en Sûdwest-Fryslân en aansluiting tussen ondernemers en onderwijs;
3. De herstructurering van Caparis waardoor de meest effectieve inzet van de beperkte middelen voor begeleiding wordt gerealiseerd. Functie gaat boven instelling;
4. Een vangnet voor die groepen die geen eigen verantwoordelijkheid kunnen nemen en niet op hun omgeving kunnen terugvallen.

2.3 Drie Decentralisaties

Met de drie decentralisaties krijgt de gemeente de verantwoordelijkheid voor kwetsbare doelgroepen. De decentralisaties gaan gepaard met een fikse korting op de beschikbare budgetten, terwijl de ondersteuningsbehoefte de komende jaren door vergrijzing en economische crisis verder zal groeien. Ondanks de korting zal het aandeel van de drie decentralisaties in de totale begroting wel meer dan een derde deel zijn. Op basis van de huidige informatie bedraagt het totale bedrag dat overgeheveld wordt ongeveer 50 miljoen euro. Wij stellen voorop dat de gemeente Heerenveen er zal zijn voor die inwoners die zorg het meest nodig hebben en zichzelf daarbij niet kunnen redden of door hun netwerk niet geholpen kunnen worden. Van zorgaanbieders verwachten wij innovatie, samenwerking en kostenbewustzijn.

Wij willen de in de vorige raadsperiode ingezette koers sociaal beleid (notitie Samen bouwen aan de kracht van de Heerenveense samenleving en haar inwoners) voortzetten en de vernieuwing van het sociaal domein verder uitbouwen en versterken. De drie decentralisaties (Participatiewet, jeugdzorg en AWBZ) hebben impact op de gehele breedte van lokaal sociaal beleid. Wij voorzien in een samenhangende aanpak van de drie decentralisaties en zullen deze benutten om maatwerk en een efficiënte aanpak te bereiken. Daartoe willen wij de budgetten ontschotten.

Leidraad hiervoor zijn de volgende uitgangspunten.

Eigen kracht, verantwoordelijkheid nemen
Wij gaan uit van de eigen kracht van mensen, van hun netwerk, familie, buurt en van vrijwilligers. Kunnen mensen hier niet op terugvallen, dan is er de professional. Onze inwoners zijn de motor voor initiatieven die de sociale samenhang versterken. De gemeente stimuleert en faciliteert deze initiatieven, maar neemt ze niet over. Wij vinden het van belang dat iedereen die dit kan deze eigen kracht omzet in verantwoordelijkheid nemen. Dit kan zich uiten in een bijdrage in materiële of immateriële zin.

Het college vindt het belangrijk dat zorg en welzijn dichtbij mensen beschikbaar zijn. En gaat daarom door met de inzet van Omtinkers en Meitinkers. Omdat meedenken naar ons oordeel het beste past bij de eigen kracht en verantwoordelijkheid van inwoners kiezen wij voortaan voor één naam: de Meitinkers. Wij zetten samen met wijken en dorpen in op gebiedsgerichte ondersteuning, waarin zoveel mogelijk dwarsverbanden ontstaan tussen verschillende maatschappelijke organisaties, gemeenschappen zoals dorpen en kerken, en hulpverleners. Eigen kracht, samen redzaamheid en mienskip zijn hierbij centrale thema's. Wij beschouwen mantelzorg als een vanzelfsprekendheid: naasten nemen immers verantwoordelijkheid. Via de meitinker wil het college waken voor overbelasting van mantelzorgers.

Preventie
We kiezen voor voorzorg in plaats van nazorg. En zetten in op vroege signalering en preventie ter voorkoming van inzet van zwaardere vormen van ondersteuning. Het beroep op duurdere tweede- of derdelijnszorg moet volgens ons omlaag.

Toegang tot zorg
Wij dragen zorg voor een aanpak waarin de gemeente de regie voert op de toegang tot zorg en (zwaardere) ondersteuning. Deze toegang is eenduidig, laagdrempelig en in de eigen leefomgeving van inwoners. Hierbij vragen wij van inwoners een houding van "Wat heb ik nodig om mee te kunnen doen?" en niet "Waar heb ik recht op?". Wij kiezen hiermee voor vraaggericht werken en maatwerk oplossingen.

Wij willen de toegang tot zorg vereenvoudigen: minder bureaucratie en meer direct contact met degene die zorg vraagt. Als een inwoner een zorgvraag heeft, wordt altijd een persoonlijk gesprek gevoerd. Kortom: korte lijnen, vertrouwen, minder regels. Hierbij hanteren wij het principe van 1 gezin, 1 plan en 1 contactpersoon voor de coördinatie van langdurige en/of meervoudige zorg. Dat is het vangnet.

Wij kiezen voor ondersteuning op maat binnen de beschikbare budgetten. Bij de inzet van een individuele maatwerkvoorziening kan de inwoner kiezen tussen een voorziening in natura of in de vorm van een PGB, conform het raadsbesluit bij de vaststelling van de kadernota AWBZ en de wettelijke regeling. Ondersteuning wordt voornamelijk in natura geboden, maar als uit het gesprek volgt dat de inwoner gebruik wil maken van een PGB en er wordt voldaan aan de wettelijke voorwaarden, dan is dat mogelijk

Richting instellingen en andere overheden
Richting zorgaanbieders zijn wij helder: de functie gaat boven het instellingsbelang. Wij kiezen voor ondersteuning van de cliënt binnen de beschikbare budgetten. Hierbij zetten wij in op samenhang van beleid en ontschotten van beleid en budgetten om slagvaardig in te kunnen spelen op ontwikkelingen. De participatieraad beschouwen we hierbij als een belangrijke gesprekspartner. Wij zorgen voor beheersing van risico's en sturing op beschikbare middelen en zullen de raad voorstellen doen over de wijze waarop de drie decentralisaties in de begroting verwerkt worden.

Wij organiseren lokaal wat kan en regionaal wat moet. En kiezen alleen voor samenwerking als dat kwaliteitsvoordeel en/of lagere kosten oplevert. Vernieuwing en

innovatie krijgen ruimte en worden beloond. Wij staan open voor pilots en proeftuinen en daar waar we kunnen willen we voorlopen in de regio. In de afspraken met zorgaanbieders worden aanbieders verantwoordelijk voor de beleidsdoelstellingen van de gemeente en bouwen we prikkels in om te vernieuwen. Ook zullen wij bezien of de meitinker een groter mandaat kan krijgen.

Het college stuurt op resultaten met een prikkel tot versterking van de eigen kracht en minder zorg, zowel richting instellingen als richting inwoners. Het college stuurt op samenwerking tussen instellingen, zorgaanbieders en lokale vrijwilligersgroepen voor een goede uitvoering van de maatwerkplannen. Gebiedsgebonden budgetten kunnen hieraan bijdragen.

In de periode 2014 – 2018 boekt het college de volgende resultaten:

1. Per 1 januari 2015 zijn conform rijksbeleid de drie decentralisaties ingevoerd;
2. Gemeenteraad, college en organisaties sturen vroegtijdig op financiën zodat de uitvoering binnen de bestaande middelen wordt gerealiseerd;
3. Het gebruik van individuele en specialistische voorzieningen daalt door eigen kracht van inwoners en hun netwerk en preventieve voorzieningen;
4. De benadering van inwoners kent minder regels en procedures, meer maatwerk en korte informele lijnen;
5. Bij alle maatregelen geldt: functie gaat boven instelling.

2.4 Onderwijs en sport

Heerenveen kent een breed onderwijsaanbod en als sportstad vele sportverenigingen. Bij het opstellen van dit coalitieprogramma zien wij twee ontwikkelingen die aanleiding zijn voor bezinning op de rol van de gemeente bij de huisvesting van onderwijs en sport. Ten eerste vraagt de financiële positie van de gemeente Heerenveen om een permanente heroverweging van uitgaven. Daarnaast heeft de demografische ontwikkeling invloed op de behoefte aan onderwijsaccommodaties en het gebruik van sportvoorzieningen.

In het voorjaar van 2013 heeft de gemeenteraad besloten tot bezuiniging op sport- en onderwijsaccommodaties en subsidies. De gemeenteraad stemde in met een herziening van de programma onderwijshuisvesting. Hierbij zijn soberheid, doelmatigheid en de terugloop van het aantal leerlingen de uitgangspunten, als ook de fusie van sportverenigingen en het delen van sportaccommodaties.

Het is onze verantwoordelijkheid hieraan uitvoering te geven. Hierbij gelden de volgende uitgangspunten.

Onderwijs
In 2013 bedroegen de rijksinkomsten voor onderwijs € 4,3 miljoen en de uitgaven € 5,9 miljoen. Dit verschil was in 2011 en 2012 vergelijkbaar. Heerenveen is een zogenaamde nadeelgemeente, omdat op het moment van decentralisatie in 1997 Heerenveen nog veel moest investeren in onderwijshuisvesting van het voortgezet onderwijs. De totale investering in het voortgezet onderwijs de afgelopen 10 jaren was € 30 miljoen.

Alle scholen voor het basisonderwijs beneden de 145 leerlingen zullen worden geraakt door het voornemen over de afschaffing van de “kleine scholentoeslag”. De gemeenteraad heeft met het “Toekomstperspectief Huisvesting Basisonderwijs” tot 2028 een plan geschetst voor de basisscholen in de gemeente Heerenveen. Het is van belang binnen dit toekomstperspectief goed afgewogen keuzes te maken over de schoolaccommodaties.

Bij deze keuzes hanteren wij als uitgangspunt dat voorwaarden voor de ontwikkeling van MFA's zijn dat alle partijen zich vooraf committeren aan samenwerking en sprake is van één accommodatie. Naar ons oordeel kan het behoud van identiteit van scholen tot uitdrukking komen in één gebouw waarin op alle mogelijke manieren wordt samengewerkt. Veranderend rijksbeleid dwingt ons tot heroverweging van ons beleid ten aanzien van onderwijshuisvesting. Ook de demografische ontwikkeling betrekken wij bij onze afweging.

In de periode 2014 – 2018 boekt het college de volgende resultaten:

1. De MFA in de Akkers wordt gerealiseerd. De huidige plannen voor de MFA zijn kostenbewust en kunnen rekenen op draagvlak van alle partijen. Het financiële voordeel ten opzichte van het geraamde budget in de begroting wordt aangewend voor de bezuinigingstaakstelling;
2. Verkenningen naar nieuwe (multifunctionele) accommodaties in Heerenveen vinden pas plaats als zicht is op dekking van te bouwen accommodatie.

Wij verwachten met deze helderheid op een constructieve wijze het gesprek met partners over schoolaccommodaties te kunnen voeren. Dit gesprek gaat wat ons betreft over de verwachtingen rond de veranderende samenstelling van de bevolking, maatschappelijke en economische veranderingen en de beschikbare middelen zo slim mogelijk inzetten.

Sport
De financiële positie van Heerenveen en de demografische ontwikkeling hebben ook invloed op de sportaccommodaties in onze gemeente. Bij beheer en onderhoud zullen wij meer verantwoordelijkheid leggen bij sportverenigingen. Wij willen de overdracht van was- en kleedaccommodaties doorzetten. De vereniging is dan verantwoordelijk voor beheer, onderhoud en vervanging of renovatie. Ook op andere wijzen willen wij verenigingen meer verantwoordelijkheid geven.

Wij streven daarnaast naar meer gezamenlijk gebruik van accommodaties. Hierbij realiseren wij ons dat sportverenigingen zich sterk identificeren met "hun" complex. Echter, wij voorzien dat gezamenlijk gebruik een passende werkwijze is om onze sportaccommodaties op een kwalitatief en toekomstbestendig niveau te behouden. Toepassing van het "Sportbesluit" waarbij de gemeente accommodaties in gebruik geeft aan meerdere verenigingen is daarbij het uitgangspunt.

Bij verzoeken om investeringen in sportaccommodaties als bijvoorbeeld kunstgrasvelden betrekken wij de demografische ontwikkeling van de beoogde doelgroep en de spreiding ten opzichte van andere accommodaties. Wij zullen ook een substantiële bijdrage van verenigingen vragen. Modellen waarbij de gemeentelijke subsidie wordt verlaagd en de eigen bijdrage van de vereniging wordt verhoogd zullen wij in deze collegeperiode introduceren.

In de periode 2014 – 2018 boekt het college de volgende resultaten:

1. Sportverenigingen hebben meer verantwoordelijkheid voor het beheer en onderhoud van accommodaties, bijvoorbeeld door privatisering;
2. Sportverenigingen maken gezamenlijk gebruik van accommodaties;
3. Voorafgaand aan investeringen in sportaccommodaties vindt een analyse plaats van de demografische ontwikkeling van mogelijke gebruikers en de spreiding van accommodaties;
4. Sportverenigingen dragen bij aan de investering in sportaccommodaties.

Deel 3. Nieuwe rollen voor gemeente

Wij constateren dat de rol van de gemeente Heerenveen in toenemende mate verandert. In het sociale domein krijgt de gemeente o.a. door de decentralisaties steeds meer de rol van regievoerder op zorgaanbieders en begeleider van partners, bijvoorbeeld bij de totstandkoming van MFA's. In het grondbeleid dat de gemeenteraad eind 2013 vaststelde heeft de gemeente een vergelijkbare rol: een verleider van marktpartijen, de partij die anderen faciliteert. Wij voorzien dat ook op andere terreinen een vergelijkbare ontwikkeling plaatsvindt, bijvoorbeeld als gevolg van deregulering.

Deze nieuwe rollen voor de gemeente Heerenveen hebben een effect op gemeenteraad, college en organisatie.

Anders sturen
Wij constateren dat, zoals de inleiding vermeldt, de rol van de gemeente Heerenveen verandert. Kort samengevat: steeds minder heeft de gemeente het alleenrecht of de rol van expert en steeds meer de rol van het verbinden van marktpartijen en instellingen. Gevolg hiervan is dat resultaten niet altijd van te voren kunnen worden bepaald maar een gevolg zijn van gezamenlijke processen met derden.

Dit uit zich in voorstellen over de decentralisaties, grondbeleid, cultuur en handhaving. Het werkgebied van de gemeente verandert hiermee, omdat het rijksbeleid dat van ons vraagt of omdat dat lokaal onze effectiviteit verhoogt. Of, zoals bij deregulering, omdat daar een raadsbesluit aan ten grondslag ligt.

Wij achten het zinvol met de gemeenteraad hierover in de tweede helft van 2014 het gesprek te voeren. Vertrekpunten voor ons zijn hierbij:

- De effectiviteit van onze inspanningen neemt toe als beleid en de uitvoering daarvan in coproductie plaatsvindt. Hierbij denken wij ook aan het overdragen van verantwoordelijkheden aan dorpen en wijken;
- Soms is het bijeenbrengen van partijen als gevolg van onze financiële positie de enige weg;
- De gemeente moet nieuwe oplossingen vinden bij het oplossen van nieuwe maatschappelijke problemen;
- Bewoners zijn in staat zelf verantwoordelijkheid te dragen voor hun directe omgeving. De eigen kracht en zelfredzaamheid die wij aanspreken binnen de drie decentralisaties geldt ook voor andere beleidsterreinen;
- Vermindering van regeldruk is wenselijk ook als dat leidt tot minder grip;
- Als marktpartijen de gewenste kwaliteit kunnen leveren tegen een lagere prijs, wegen wij dit af;
- De verdergaande digitalisering van de maatschappij moet beantwoord worden door de gemeente.

Wij zullen de gemeenteraad een voorstel doen over de wijze waarop in het najaar van 2014 het gesprek over deze en noties van de gemeenteraad over dit thema gevoerd kan worden.

In de periode 2014 – 2018 boekt het college de volgende resultaten:

1. Eind 2014 hebben college en gemeenteraad een gezamenlijk beeld over de nieuwe rollen van de gemeente Heerenveen;
2. Het gezamenlijk beeld is leidend voor de wijze waarop Heerenveen beleid ontwikkelt, regie voert en diensten verleent.

Gevolgen voor organisatie
Voor ons is de opbrengst van bovengenoemd traject bepalend voor de eisen die aan de organisatie gesteld worden. Daarnaast vinden in 2014 twee externe onderzoeken plaats naar de ambtelijke organisatie: een onderzoek naar efficiency en de Berenschot-benchmark. Wij betrekken de visie van de gemeenteraad op de nieuwe rollen van de gemeente en de uitkomsten van de onderzoeken als richtinggevend bij de ontwikkeling van onze gemeentelijke organisatie. Hierbij zullen wij ook ervaringen van andere gemeenten meenemen. Onze inzet daarbij is een organisatie die de doelen van het gemeentebestuur op een kostenbewuste en doeltreffende manier uitvoert.

In de periode 2014 – 2018 boekt het college het volgende resultaat:

1. Uitwerking van de nieuwe rollen van de gemeente Heerenveen en de uitkomsten van de externe onderzoeken voor de gemeentelijke organisatie, waarbij de omvang van de organisatie maximaal de omvang is van soortgelijke gemeenten.

Deel 4. Accenten in beleidsuitvoering

Voor veel onderwerpen geldt dat wij uitvoering zullen geven aan de besluiten uit de vorige raadsperiode. Deze continuïteit van beleid achten wij van groot belang. Wel willen wij een aantal accenten leggen. Deel 4 beschrijft deze accenten.

Bereikbaarheid en verkeer
In de vorige raadsperiode zijn resultaten geboekt als het gaat om verkeer, bereikbaarheid en parkeren. Deze resultaten zijn o.a. opgenomen in de investeringsagenda Heerenveen-Drachten. De investeringsagenda Heerenveen-Drachten bevat projecten die hoofdzakelijk extern worden gefinancierd en van groot belang zijn voor de bereikbaarheid van Heerenveen. Het verbeteren van de bereikbaarheid is een speerpunt en verbindt de sterke punten van Heerenveen met de economie en werkgelegenheid. Ook draagt de investeringsagenda bij aan de ruimtelijke ontwikkeling van Heerenveen. Vanuit de investeringsagenda wordt de komende jaren voor een bedrag van ca. € 35 miljoen in Heerenveen geïnvesteerd (waarvan 32,5 miljoen provinciale middelen; RSP, REP en NUON). Wij achten de investeringsagenda Heerenveen-Drachten van groot belang voor onze gemeente en zullen dan ook voortvarend werken aan de uitvoering van deze agenda. Naast de investeringsagenda voeren wij ook de aanleg van de randweg in Akkrum uit.

Daarnaast willen wij mede gezien de ontwikkeling van de parkeeropbrengsten nadere analyses doen van parkeermanagement en gratis parkeren op redelijke afstand van het centrum.

Centrumontwikkeling
Steeds meer panden in ons centrum staan leeg. Verwacht wordt dat die ontwikkeling zich nog jaren doorzet. Dat gaat ten koste van de centrumfunctie. De culturele functies spelen een belangrijke rol voor een sterk en vitaal centrum. De mogelijke verplaatsing van de supermarkten (Molenpleinproject) naar het stadiongebied vormt een grote bedreiging voor het centrum. Samen met ondernemers wordt een herijking gestart naar hoe het centrum vitaal te houden. Naar verwachting zullen verschillende alternatieven ontstaan waarbij de gemeente niet financieel participeert maar partijen verbindt en vervolgens waarnodig initiatieven faciliteert. Op deze wijze willen wij de huidige ontwikkeling van het centrum keren binnen de mogelijkheden die wij deze raadsperiode hebben.

Culturele functie
Er vinden samen met de instellingen verkenningen plaats rond samenwerking en de toekomst van de culturele functies (in de vorm van een vernieuwend cultureel concept). De organisatie en accommodaties zijn daarop volgend. Verschillende varianten worden uitgewerkt waaruit (scherpe) keuzes moeten worden gemaakt. Een variant is voor concentratie van functies in de Heerenveense School (met de daarbij bijbehorende investeringen). Er is geen gemeentelijke co-financiering anders dan besparingen uit samenwerking (voor zover deze hoger zijn dan de al bestaande taakstellingen) of niet verder te gaan met een van de bestaande instellingen. Een NUON aanvraag is onlangs afgewezen. Hierdoor zullen wij in nader overleg gaan met de instellingen over de wijze waarop de culturele functie binnen de financiële meerjarenbegroting behouden kan worden.

Stad van Sport
De economische en maatschappelijke impuls van het Centrum voor Topsport en Onderwijs (CTO) is voor Heerenveen van groot belang. Het streven is het draagvlak voor het CTO te verbreden, onder meer door het versterken en verder uitbouwen van het Stad van Sport concept met Sportstad en Thialf. Een herijking van de besturingsfilosofie kan helpen het partnership te versterken en te verbreden.

Verduurzamen woningvoorraad
Wij willen het huidige woningbestand energiezuiniger maken, bijvoorbeeld door in de prestatie-afspraken met woningcorporaties duurzaamheid als doel op te nemen of door subsidie te verstrekken voor (of te wijzen op) energiebesparende maatregelen en woningisolatie. Wij borduren voort op Smûk en Sunich en verwachten een toename van coöperatieve initiatieven rond energie en duurzaamheid (zowel toekomstgericht, lage woonlasten). Hierover willen wij in gesprek met partners in de keten als coöperaties, ontwikkelaars en energieleveranciers. De kansen die geometrie biedt willen wij optimaal benutten.

Wonen en zorg
Heerenveen kent een bovengemiddeld aantal ouderen en een relatief groot volume aan vastgoedcomplexen voor ouderen (variërend van service via zorg tot verpleging). Tegelijkertijd blijven mensen het liefst zo zelfstandig mogelijk leven en wonen. Dat zet de huidige vastgoedconcepten onder grote druk. Parallel zijn bezuinigingen op service en zorg soms strijdig met het beginsel van efficiency en hebben sommige marktpartijen de neiging weer volume te creëren in vastgoedconcepten om hun eigen exploitatie rond te krijgen of te concentreren. Deze omstandigheden maken het noodzakelijk de dialoog aan te gaan met de partners binnen de ketens rond wonen en zorg inclusief de betrokken bewoners. Wij zullen het initiatief nemen voor een gezamenlijke agenda met de partners vanuit het vertrekpunt dat bewoners langer moeten kunnen thuis wonen. Dit vraagt om levensloopbestendige woningen.

Deel 5. Afsluiting

De PvdA, het CDA en de VVD nemen de verantwoordelijkheid voor de nieuwe gemeente Heerenveen in een raadsperiode met financiële krapte en nieuwe taken. Dat kunnen wij alleen als wij samenwerken met de gemeenteraad van Heerenveen, maar ook onze inwoners, het bedrijfsleven, ketenpartners en de medewerkers van de gemeente Heerenveen. Deze samenwerking zien wij met vertrouwen tegemoet.

Heerenveen, volop in beweging

Heerenveen, 19 december 2013

De fracties van de PvdA, het CDA en de VVD